

TL 4035 Koloni Politikaları ve Sibirya

Öğretim Üyesi: Dr. Öğr.Üyesi Mustafa Can Teziç

12. Hafta

Tuva Devrim Halk Partisi ve Sovyetler Birliği İlişkileri

Sovyetler Birliğinin planlı bir şekilde hedef aldığı ve kendi içerisinde dönüştürdüğü bir diğer önemli aktör ise Tuva Halk Devrim Partisidir. Tuva'da Sovyetler Birliğine bağlı devrimci bir partinin başarısını zayıf gören Sovyetler Birliği, kuruluş felsefesi itibari ile Sovyet ideolojisinden farklı ve Tuva devleti tarafından desteklenen Tuva Halk Devrim Partisini yine bu parti içerisinde geliştirmiş olduğu aktörler ve kadrolaşma sayesinde sosyalist istikamette dönüştürme yoluna gitmiştir.

Bu çerçevede Tuva Devrim Halk Partisi içerisinde parti ve *Komintern* arasında organik bağ kurabilecek farklı politik organizasyonların geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu organizasyonların başında sendikalar (*Profsayuzniye organizatsii*) gelmektedir. 18 Nisan 1927'de Sovyetler Birliğinde *Profsayuz* Organizasyonunun düzenlediği örgüt toplantısında Tuva Halk Devrim Partisi ve Tuvalı Aratların millî kurtuluş hareketlerinin desteklenmesi kararı alınmıştır. Bu karar sonrasında öncelikle RSTK' ya gerekli yardım sağlanma yolu ile Tuva'da yerel sendikalar kurulmaya başlanmıştır. 1929 yılında RSTK ve Tuvalı yerli sendikalar aynı çatı altında birleştirilirken 1930 yılına gelindiğinde Tuva da güçlenen sendikal hareket pek çok şehirde örgütlenmiştir. Bu örgütler kanalı ile sendika üyelerine teknik eğitimin yanında ideolojik eğitimde vermeye başlamıştı.

Sovyetler Birliğinin kendi ideolojisini Tuva da kurumsallaştırmak için kullandığı bir diğer organizasyon da *Tuva Devrim Gençler Birliği (Tuvinskiye Revolyutsionnyy Soyuz Molodyoji - TRSM)* dir. Tuva Devrim Halk Partisinin gençlik kolu olarak 1923 yılında kurulan bu organizasyon bir yıl içerisinde üye sayısını yüze çıkarmıştır. Kısa bir süre içinde de RSTK içerisinde örgütlenmiş olan gençlik rgt ile birleşerek Tuva-Rus gençlik kuruluşu adı altında birleşme kararı ortak olarak alınmıştır. Bunu takip eden süreç içerisinde 1926 yılında Komünist enternasyonal gençlik rgt ve Tuva Devrim Gençler Birliği işbirliği kararı almıştır. Yurt dışı bağlantıları kuran gençlik rgt faaliyetlerini RSTK'nın Komsomol organizasyonundan eğitim alanında yardım alarak sürdürmeye devam ederken özelikle kendi alt birimleri olan *devrim organizasyonları* vasıtası ile eğitim, üretim ve ticari gruplar içerisinde farklı yerleşim birimlerinde kendi örgütlenmesini sürdürmüştür.

Böylelikle Tuva Devrim Halk Partisinden de almış olduğu destek ile gücünü arttıran Tuva Devrim Gençler Birliği 1928 yılına gelindiğinde sınır ötesi organizasyonlar ile ilişkiler kurmuştur. Bu erevede Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, Moğol Halk Cumhuriyeti gibi diğer sosyalist ülkeler ile karşılıklı dostluk ilişkilerinin geliştirilmesinin gerekliliği de vurgulanmıştır.

Sendikal örgütlenmenin ve gençlik örgütünün yanında *Pioner* organizasyonu ve kadın kolları da Tuva da örgütlenerek Sovyetler Birliği ile organik bağlar kuran diğer örgütler arasındadır.

Bu süreçte cumhuriyetin ilk kurulduğu yıllardan itibaren gerekli olan eğitimli uzman kadronun yetiştirilebilmesi için Sovyetler Birliğine yollanan gençler eğitim gördükleri uzmanlık alanlarının dışında Sovyetler Birliğinde almış oldukları ideolojik eğitim ile Tuva da devlet kadrolarını oluştırmaya başlamışlardır.

Sonuç olarak 1929 yılı ve sonrasında Tuva'da sosyalist blok, parti içerisinde gittikçe güçlenmiş bunun bir göstergesi olarak planlı ekonomiye geçilerek devletin üretimdeki rolü artmıştır. Kollektivizasyon çerçevesi içinde kolhozlar açılırken sınıf savaşı kapsamında şamanlar ve lamalar görevlerinden alınmış, feodalite tasfiye edilmiştir. Devlet sistemi yapısal olarak Sovyet sistemine göre dönüştürülürken 25 Temmuz 1941 yılında hazırlanan anayasa ise 1936 yılında yapılan Sovyetler Birliği anayasası ile örtüşmektedir. Bu süreç Tuva'yı 1944 yılında Sovyetler Birliği ile bütünleşmeye götürünceye kadar devam edecektir.

KAYNAK:

Teziç, M.C. (2018). Rus (Sovyet) – Çin Politikaları Arasında Değişen Moğol-Tuva İlişkileri. *Modern Türklük araştırmaları Dergisi*. Cilt 15, Sayı 4. Ss. 503-531.

Luzyanin, S.G. (2003). Rossiya-Mongoliya-Mongoliya-Kitay v pervoy polovine XX veka. Politiceskiye Vzaimootnoşeniye v 1911-1946 gg., Moskova: İzdatelstvo OGNİ.